

Cultuur moet!

Alexander Rinnooy Kan

Cultuur is van iedereen, voor iedereen – en voor iedereen anders. Cultuur inspireert, verbindt mensen en is van alle tijden. In een tijd waarin overheden moeten bezuinigen en daarbij als eerste kiezen voor korten op cultuur, is particulier initiatief van het allergrootste belang. Maar dat initiatief werkt niet zonder een inspirerende en stimulerende overheid. Daarom wordt het tijd dat de huidige regering de eerste twee regels gaat onderstrepen. Straal uit dat de cultuur in Nederland waardevol is. Het waard is om aan te geven. De uitstraling van de huidige regering (linkse hobby, grachten-gordel et cetera) draagt daar niet aan bij. Willen we in Nederland een rijk en gezond cultureel leven houden, dan moeten we samen, particulier en overheid, bereid zijn daarvoor te betalen.

Hoe kan de overheid bijdragen? Stimuleer het geefgedrag. Nederlanders zijn gul, mede door de goede fiscale regelgeving die we in Nederland kennen. Deze regelgeving moet behouden blijven, want aan de fiscaliteit in Nederland ligt het niet. Deze is beter dan in het buitenland, zelfs dan in landen als de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk.

Handhaven van de giftenaftrek is van groot belang, en niet alleen voor cultuur: deze *incentive* genereert veel geld voor werk dat van onschatbare maatschappelijke waarde is. In plaats van een nieuwe wet ontwikkelen kan de overheid beter investeren in communicatie om burgers te bewegen bestaande faciliteiten meer en beter te benutten. Daarnaast kan zij, mede omwille van het gebruiksgemak, procedurele formaliteiten om dat te doen waar mogelijk wegnemen – de *renseigneringsplicht* voor giften bijvoorbeeld – of anders vereenvoudigen en stroomlijnen. Betrek bij de ideevorming daarover ook de *private bankers*. Zij richten zich meer en meer met dit thema op hun vermogende particuliere cliëntèle.

Zelfredzaamheid

Vanwege de noodzaak om overheidsuitgaven te beperken, is streven naar zelfredzaamheid van de culturele sector essentieel. Om continuïteit en kwaliteit te waarborgen, vormen het opvoeren van publieksinkomsten, meer ondernemerschap en mecenaat op korte termijn onvoldoende compensatie voor de voorgestelde bezuinigingen, gezien het tijdsbestek waarbinnen het Rijk, de provincies en de gemeentes deze willen doorvoeren.

Om reële verwachtingen inzake mecenaat te bepalen, kan een praktijkvoorbeeld helderheid scheppen. Het Prins Bernhard Cultuurfonds heeft in de loop van ruim twintig jaar 260 CultuurFonds op Naam geworven. De opbrengst op het vermogen – ruim 100 miljoen euro – fourneert zo'n 20 procent van het activiteitenbudget, ofwel vijf miljoen van de 25 miljoen euro die het fonds jaarlijks aan projecten op het gebied van cultuur en natuurbehoud besteedt.

Alexander Rinnooy Kan

is voorzitter van het Prins Bernhard Cultuurfonds

De btw-verhoging en het schrappen van de innovatie- en matchingsregeling zijn niet bevorderlijk voor het streven naar zelfredzaamheid van de culturele sector. Deze maatregelen hebben nadelige gevolgen voor organisaties die hun activiteiten al (goeddeels) als ondernemer financieren en halen de beoogde prikkel weg om als ondernemer meer eigen inkomsten te genereren. Naast handhaving van het lage btw-tarief en voortzetting of uitbreiding van de innovatie- en matchingsregeling valt ondernemerschap in de culturele sector te stimuleren door oprichting van een publiek-private investeringsmaatschappij, door organisaties hun bedrijfsvoering meer met (semi)commerciële activiteiten te laten financieren en door instandhouding van de Wet werk en inkomen kunstenaars.

Een bloeiende culturele sector, waarin continuïteit en kwaliteit gewaarborgd zijn, vormt een noodzakelijke voorwaarde voor mecenaat. Geefbereidheid van een mecenas vergt een geleidelijk opgebouwde overtuiging dat een cultuurvorm als zodanig al ondersteuning waard is én het vertrouwen dat zijn of haar belangeloze investering deze effectief verrijkt. De reguliere exploitatie van organisaties binnen de culturele sector zal structureel met andere dan private middelen – publieksinkomsten, subsidies, sponsoring en meer ondernemerschap – gefinancierd moeten worden. Mecenaat veronderstelt in de meeste gevallen dat de overheid faciliteert, zodat het particuliere geld kan excelleren.

Overheden en gezagsdragers kunnen het streven naar zelfredzaamheid van de culturele sector stimuleren of schaden. Van elementair belang is dat zij consistent en voorspelbaar zijn in regelgeving en gedrag. Bewust en consequent uitdragen dat cultuur een bindende factor in de samenleving is, en geen luxe of louter vermaak, vergroot het imago daarvan. Laatdunkende uitlatingen – bedoeld of als zodanig op te vatten – ondermijnen dat daarentegen en frustreren het beoogde streven: die schrikken zowel publiek als private financiers juist af. Door openlijk waardering te tonen voor mecenasen en sponsors kunnen overheden en gezagsdragers hen en anderen aanmoedigen bij te (blijven) dragen aan cultuur.